

Перевагами застосування методу експертних оцінок є можливість оперативного визначення реакції цільових споживачів на комплекс маркетингу, що пропонується підприємством, зокрема, на товар, його назву, упаковку, позиціонування, ціну, рекламу, заходи стимулювання збуту.

Отже, роль методу експертних оцінок в системі маркетингових досліджень полягає в оцінці та обґрунтуванні маркетингових ситуацій з метою розробки довго - та короткострокових маркетингових стратегій. Застосування даного методу дозволяє аграрним підприємствам ідентифікувати проблеми та можливі загрози, підвищити ймовірність успіху розробленого комплексу маркетингу, а також знизити негативний вплив невизначеності зовнішнього середовища на маркетингову діяльність даних підприємств.

ПРОБЛЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

***ВОРОНКОВА А.А., ДОЦЕНТ, К.Е.Н.,
КОЛОМІЄЦЬ Н.О., СТ. ВИКЛАДАЧ,
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА ЗООВЕТЕРИНАРНА АКАДЕМІЯ,
ПАВЛІЧЕНКО В.М., СТ. УПОВН. ПОДАТКОВОЇ МІЛІЦІЇ***

Поглиблення світової фінансово-економічної кризи, в черговий раз загострило проблему пошуку ефективних фіскальних інструментів подолання негативних тенденцій у соціально - економічному розвитку України. Коригувати потоки ринкового переливу капіталу, ініціювати необхідні соціально - економічні зрушення держава може за допомогою податкової політики, шляхом формування фінансового забезпечення тих чи інших видатків бюджету. Але сьогодні ще малодослідженими залишаються питання про те, як за допомогою податкової політики вирішити поточні економічні та соціальні проблеми в Україні, створивши одночасно сприятливі фіскальні умови для динамічного економічного розвитку на базі прогресивних інституційних і соціально - економічних трансформацій у перспективі. Ефективну роль в управлінні циклом ділової активності під час спаду економіки виконує узгоджена монетарна та фіскальна політики. У контексті фіскальної політики важливо акцентувати увагу на оподаткуванні прибутку підприємств, оскільки саме він має найбільший вплив на ефективність і стабільність розвитку національної економіки. Більше того, нагального конструктивного розв'язання потребує проблема пошуку ефективних податкових

інструментів під час світової економічної кризи, використання яких не тільки ґрунтувалося б на виконанні фіскальних завдань, але й забезпечило б досягнення пріоритетних регулюючих цілей. Ці аспекти формування та реалізації податкової політики в сучасних умовах утвердження ринкової економіки України розглядаються в нашій статті.

Нині існує значна кількість наукових досліджень проблем податкової політики України (В. Андрущенко, З. Варналій, В. Вишневецький, В. Гейць, В.Горьовий, М. Долішній, Ю. Іванов, І. Луніна, М. Лендел, І. Лютий, Л. Максимова, П. Мельник, Г. Павленко, С. Слухай, А. Соколовська, В. Суторміна, В. Тропіна, Д. Федорченко, Г.Филюк, Ф.Ярошенко та інших), а щодо вивчення цих питань в контексті поглиблення фінансово – економічної кризи, то вони потребують постійного дослідження.

Загальновизнано, що податкова політика є важливою складовою економічної політики держави, яка впливає на трансформацію ринкових структур у межах національної економіки. Однією з найбільш динамічних сфер державного регулювання сучасної економіки є оподаткування. Податки є головним фінансовим методом мобілізації ресурсів у державний та місцеві бюджети, стають не тільки головним джерелом формування державного бюджету, а й важливим джерелом радикальних змін, виконуючи роль фінансового регулятора виробництва, стають засобом забезпечення соціальної сфери.

Нині в умовах кризового стану економіки України, недоліки чинної податкової системи стали ще очевиднішими. Уряд намітив шляхи її реформування з урахуванням найкращого світового досвіду. Ярошенко Ф.О стверджує, що стійкого динамічного розвитку можна досягти тільки пройшовши етап «терпіння». Терпіння до відновлення фінансової системи України з ліквідацією «токсичних» активів, до боргових зобов'язань попередніх часів, до очікувань другої хвилі глобальної кризи, підвищення конкуренції на глобальних ринках. Враховуючи досвід Японії, Нідерландів, Польщі, багатьох інших країн світу, уряд намагається побудувати інноваційну модель системи державних фінансів, включаючи податкову складову, з метою істотного скорочення етапу «терпіння» в Україні та виходу на етап стійкого розвитку [5].

Постійне безсистемне вдосконалення податкової системи України, привело до прийняття великої кількості законів і підзаконних актів, які ускладнюють діяльність національної податкової служби. Настав час докорінних змін та прийняття єдиного закону – Податкового кодексу, що гармонізував би всю систему. Наприклад,

Ярошенко Ф.О виділяє такі недоліки чинної податкової системи:

- високий рівень податкового навантаження на економіку в цілому (в середньому за 2005-2009 роки з урахуванням платежів до позабюджетних фондів – 37,9% ВВП, зокрема у 2008-му - 39, 1%, 2009- му – 37,3%, для порівняння: в середньому по країнах ЄС – 12-34,4% , у т.ч. у Польщі – 35,8%, Чехії – 36,9%, Естонії – 33,1%, Латвії – 30,5 % , Болгарії – 43,2 %) та на бізнес: зокрема (ставка податку на прибуток в Україні становить 25% , у середньому по країнах ЄС – 12-18,9% у т.ч. у Польщі – 19%, Чехії – 20 %, Естонії – 21%, Латвії – 15%, Болгарії – 10%);

— відсутність економічно обґрунтованого балансу між фіскальною й регулюючою функціями податків, неефективна система державного податкового регулювання, її неузгодженість із завданнями економічної політики держави;

— велика кількість малоефективних податків та менша, ніж у європейських системах оподаткування, тривалість базових податкових;

— нестабільність податкового законодавства, яка обмежує можливість формування суб'єктами господарювання фінансової та економічної політики в середньо – й довгостроковому періодах;

— недосконала й витратна система адміністрування податків і зборів;

— низький рівень податкової культури, значне поширення схем мінімізації й ухилення від сплати податків;

— нераціональна система податкових пільг, що спричиняє порушення принципів справедливості в оподаткуванні та зниження фіскальної ефективності основних податків;

— нераціональна структура внесків до Пенсійного та інших державних фондів соціального призначення, наслідком чого є перекидання основного тягаря внесків на роботодавців. Існування чотирьох автономних фондів соціального страхування та диференційованих платежів до кожного з них призводить до збільшення витрат на адміністрування внесків, порівняно із запропонованим консолідованим варіантом їх сплати(єдиний соціальний внесок) [5].

Дискреційна фіскальна політика у кризовий період, поряд із свідомим скороченням податків та нарощуванням державних витрат, передбачає також проведення ефективної політики податкової амортизації (як правило, прискореної) Антициклічний ефект полягає в тому, що держава збільшує розміри норм списання основного капіталу, які значно перевищують його дійсне спрацювання, в результаті чого зростає попит на сучасне устаткування, розширюється місткість ринку продукції машинобудування та відбувається розвиток

усіх пов'язаних з ним галузей економіки. Політика прискореної амортизації належить до потужних інструментів стимулювання інвестиційної активності та зростання зайнятості населення в найбільш пріоритетних галузях національної економіки за умов складної та низької економічної кон'юнктури. Використовуючи прискорене амортизаційне списання основного капіталу, уряд фактично законодавчо дозволив фірмам приховувати в неоподатковуваних амортизаційних фондах значну частку одержаного ними прибутку (за умови подальшого направлення його на інвестицію, на інші цілі використовувати дані кошти забороняється). Держава при цьому практично відмовляється від чималих податкових надходжень до державного бюджету.

Досвід розвинутих країн показує, що саме амортизація є основним елементом формування капіталу в нестабільній економіці, де не працює ринок довгострокових кредитів та обмежені чисті капітальні вкладення. Для використання амортизаційної політики при стимулюванні капіталовкладень необхідно, щоб, по-перше, податкова амортизація значно перевищувала економічну, і, по-друге, стимулювати використання амортизаційних відрахувань тільки на інвестиційні цілі. Для вирішення першої проблеми необхідно прийняти національний класифікатор груп основних фондів з визначенням нормативних строків їх служби і відповідно до цього встановити методи та норми податкової амортизації, виходячи з національних пріоритетів розвитку.

На думку Варналій З., Серебрянського Д., проблему цільового використання амортизаційних відрахувань можливо розв'язати за допомогою:

— акумуляції амортизаційних відрахувань в амортизаційному фонді та використання його лише на інвестиції в основний капітал. У випадку використання таких коштів на інші цілі необхідно включати їх в оподатковуваний прибуток і нараховувати податок на загальних основах;

— стимулювання інвестиційного використання амортизаційних відрахувань шляхом впровадження механізму інвестиційного податкового кредиту [1].

Нинішні підприємці використовують амортизаційні відрахування на власний розсуд, і вони не є вагомим інвестиційним ресурсом, про що свідчать статистичні дані таблиці 1.

Як показують дані таблиці 1, сума нарахованих амортизаційних відрахувань платниками податку на прибуток за аналізований період дорівнює практично половині інвестицій, вкладених підприємствами в основний капітал. Якщо підсумувати амортизаційні відрахування і

чистий прибуток підприємств, то інвестиційні втрати української економіки дуже істотні: 2007 – 29,0 млрд. грн., 2008 – 3,17 млрд. грн., 2009–6,23 млрд. грн. Маючи такі втрати, бачимо, що в українській практиці оподаткування прибутку практично відсутні стимули до реальних інвестицій.

В такій ситуації держава зобов'язана стимулювати бізнес, модернізувати власні виробничі потужності за рахунок внутрішніх джерел. Виведення з оподаткування приблизно 50 млрд. грн. амортизаційних відрахувань має компенсуватися державі вкладенням, як мінімум, цієї суми в модернізацію національної економіки

З точки зору економічної теорії, ефективна податкова політика – це політика, яка максимально розширює базу оподаткування, зменшує граничну податкову ставку та мінімізує податкові пільги. Ефективна податкова політика повинна сприяти підвищенню конкурентоспроможності національної економіки.

Таблиця

**Дані декларацій з податку на прибуток
та інвестиційної активності підприємств України
за 2007 – 2009 рр.**

№пор	Податкові та інвестиційні показники	2007	2008	2009
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
1	Скориговані валові доходи (СВД)	2554974,3	2787850,6	3113895,2
2	Скориговані валові витрати	2396695,9	2700514,5	3001649,7
3	Амортизаційні відрахування (податкова амортизація)	43804,3	50730,5	51097,3
4	Прибуток до оподаткування	124163,9	119391,7	132225,6
5	Податок на прибуток	32368,3	34808,2	36388,3
6	Частка податку на прибуток у СВД(5/1) (%)	1,2	1,2	1,1
7	Чистий прибуток (4-5)	91795,5	84583,5	95837,3
8	Потенціальний інвестиційний ресурс підприємства (7+3)	135599,8	135314,0	146934,6
9	Інвестиції в основний капітал (джерело фінансування – власні кошти підприємств)	106520,0	132138,0	140703,0
10	Інвестиційні витрати (9-8)	- 29079,8	-3176,0	-62316,0

У середньостроковій перспективі переорієнтація бюджетної, податкової та позичкової політики держави на розв'язання стратегічних завдань розвитку національної економіки вимагає

першочергового фінансування з позичкових джерел пріоритетних проєктів загальнонаціонального значення в енергетичній та транспортній галузях, надання підтримки розвитку експортних і високотехнологічних виробництв. Така політика має стати невід'ємною складовою в системі заходів, спрямованих на структурну перебудову економіки і модернізацію виробництва на основі високих технологій, розширення внутрішнього ринку і створення інвестиційної системи, що спиратиметься на внутрішні джерела фінансування. Щодо політики надання податкових пільг, то її необхідно переорієнтувати із споживання на нагромадження капіталів та їх інвестиційне використання. Такий концептуальний підхід створить основу для податкового стимулювання модернізації та розширення виробничих потужностей.

Література.

1. Варналій З. Вплив оподаткування прибутку на економічний розвиток України / З.Варналій, Д.Серебрянський // Фінанси України – 2010. - №5.
2. Крисоватий А. Податкова політика у реформуванні соціально – економічної системи України / А.Крисоватий, Т.Кошук // Фінанси України – 2010 - № 7.
3. Папаїка О. Підґрунтя для подальших інновацій /О.Папаїка // Вісник податкової служби України – 2010 - № 31
4. Піскунов О.В. Моделювання розвитку малого підприємства за різних форм державної фінансової підтримки / О.Піскунов // Фінанси України – 2010 №8.
5. Ярошенко Ф.О.Реформування податкової системи в контексті прийняття податкового кодексу / Ф.О.Ярошенко // Фінанси України.-2010.- №7.- С.3-26

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ЯК МАКРОЕКОНОМІЧНА КАТЕГОРІЯ І ОСНОВА СТАНОВЛЕННЯ НОВОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ ДЕРЖАВИ

***ГОРНИК В.Г., К.ДЕРЖ.УПР., ДОЦЕНТ,
ЧЕРНІГІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ***

Сучасні визначення національної конкурентоспроможності, які прийняті рядом офіційних організацій або запропоновані окремими вченими, за своєю сутністю відповідають загальному визначенню